

Omgaan met conflicten (3) ó we hebben onze wortels in het conflict Israël-gemeente

Als christenen schamen we ons voor conflicten. In een gemeenschap van wedergeboren mensen behoren conflicten niet voor te komen! In het vorige artikel stonden we er bij stil hoe deze schaamte voor het conflict vaak leidt tot een ontkenning van het conflict. We weigeren het conflict als gemeentelijke werkelijkheid tot op de bodem toe serieus te nemen. We ontkennen het conflict door de onderlinge verbondenheid joviaal of vroom te vieren, door het conflict als incident te verklaren, of door het als zondeø snel te diskwalificeren. We beëindigden het vorige artikel met de opmerking dat het conflict ook gezien kan worden als de weg die een gemeenschap soms moet gaan. Soms moet je met elkaar door een conflict heen om verder te kunnen komen. In deze en de volgende aflevering wil ik uit de geschiedenis van de christelijke gemeente bewijsmateriaal voor deze stelling aandragen. Als we eerlijk naar onze eigen geschiedenis kijken moeten we erkennen: we hebben onze wortels in het conflict!

Christelijke gemeente: geboren uit het conflict met Israël

Het boek Handelingen laat overduidelijk zien dat aan de wieg van de christelijke gemeente óók een conflict staat, nl. het conflict met Israël. De gemeenschap van Christusgelovigen die op de pinksterdag door de Geest was geschapen beschouwde zichzelf niet van meet af aan als een van Israël streng gescheiden groep. Van de leden van de oergemeente lezen we: -voortdurend waren zij elke dag eendrachtig in de tempelø (Han. 2:46). Zij gingen niet naar de tempel zoals baptisten wel naar de kermis gingen, nl. om er te evangeliseren. -Petrus en Johannes gingen naar de tempel tegen het uur des gebedsø (Han. 3:1). Na de uitstorting van de heilige Geest bleven de apostelen, samen met de Joden, in de tempel bidden. Zij zagen zichzelf principieel als een deel van Israël. De gang naar de tempel was voor de eerste christenen uiting van een diep ervaren, fundamentele verbondenheid met Israël en het oude testament. Zij konden het geloof in de Christus niet los zien van de gemeenschap met Israël en het geloof der vaderen. Pas de vervolging door de joodse Hoge Raad heeft de christelijke oergemeente en Israël uiteen gedreven (Han. 4:1-31, 5:17-42, 7:1-8:3). Een conflict scheidde Israël en de gemeente. Kun je van dit conflict tussen de gemeente en Israël zeggen, dat het een weg is die beide moeten gaan? Als ik Paulus goed begrijp: ja!

De aard van het conflict: ontkenning van de gemeenschappelijke afhankelijkheid van Gods genade

In het conflict tussen Israël en de christelijke gemeente gaat het om de kern van het evangelie, d.i. de gerechtigheid uit het geloof. Zowel Israël als de heidenen moeten leren dat God een mens alleen rechtvaardigt door het geloof in Jezus Christus. -Heidenen, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen, namelijk de gerechtigheid die uit het geloof is, doch Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan die wet niet toegekomen. Omdat het hierbij niet uitging van geloof, maar van vermeende werkenø (Rom. 9:30-32). Wanneer het gaat over het hart van het evangelie, gaat het ook over het hart van mensen. Het is voor een mens van nature moeilijk te aanvaarden dat hij bestaansrecht heeft omdat God hem die uit genade schenkt. We willen dat recht liever zelf hebben, op basis van wie wij zijn en wat wij presteren.

Hier ligt de kiem van het conflict tussen Israël en de gemeente uit de heidenvolkeren. Israël is door God uit de volkeren uitverkoren om die volkeren middels de verkiezing tot zegen te zijn (Gen. 12:1-3). Men lette er wel op: de aparte plaats van het uitverkoren Israël staat in het teken van de fundamentele eenheid tussen Israël en de volkeren. Het gaat er om dat de volkeren door Israël gezegend zullen worden zoals Israël zelf gezegend is. Het uitverkoren Israël en de heidenvolkeren horen met het oog op Gods zegen fundamenteel bijeen. Hun verbondenheid is ten diepste verbondenheid in gemeenschappelijke afhankelijkheid van Gods genade die ontvangen wordt uit geloof. Het trotse menselijke hart, zowel van Joden als van heidenen, heeft die afhankelijkheid van de genade willen ontkennen door zich in een onderling conflict tegenover God te beroemen op eigen superioriteit. Het begon met het uitverkoren Israël dat zijn verkiezing en de wet bij God op tafel legde als bewijs voor eigen kwaliteit. Dit superieure Israël meende bij God bestaansrecht te kunnen opeisen! Na de kruisiging van Jezus kwamen de heidenen aan de beurt om zich bij God groot te maken, op rekening van Israël. Christenen uit de heidenvolkeren komen in de verleiding om met het vingertje in de richting van Israël te wijzen: de Joden hebben in hun ongeloof de Messias gekruisigd! Paulus gaat daar tegen in: -Beroemt u niet tegen de takkenø (d.i. de Israëlieten) (Rom. 11:17).

Zo ontaarde de uitverkiezing in een conflict tussen Israël en de heidenen. De beide partijen ontkennen hun fundamentele verbondenheid in gemeenschappelijke afhankelijkheid van God, die uit genade en door geloof mensen rechtvaardigt. Zo treedt in dit conflict het onbekeerde hart, van zowel Israël als van de christelijke gemeente uit de heidenen, aan het licht. Beiden moeten door dit conflict heen tot bekering komen. In dit conflict worden zowel Joden als heidenen ontdekt aan het eigen opstandige hart dat de oorzaak is van het conflict.

Het conflict als de weg voor Israël en de gemeente

Wanneer Israël en de christelijke gemeente in het onderlinge conflict ieder hun eigen weg gaan, worden ze in die eenzame weg ontdekt aan de armoede van die weg. Dat is de goddelijke ironie van het nu al bijna 2000 jaar durend conflict tussen Israël en de gemeente: ze blijken niet zonder elkaar te kunnen! Op bitter paradoxale wijze blijkt zelfs in de vervolgingen - eerst van de christenen door de Joden, en later en veel langduriger de vervolging van Joden door christenen - dat zij niet zonder elkaar kunnen. Zij hebben elkaar nodig om de gram te halen van de armoede van hun eigen weg. Zoals gescheiden echtelieden elkaar soms nodig blijven houden om boos op te worden, vanwege het mislukte geluk. Paulus ziet het conflict tussen Israël en de gemeente als een heilshistorische noodzaak. -Door hun val (die van de Joden) is het heil tot de heidenen gekomen (Rom. 11:11). De gemeente kan niet zonder Israël, kan zelfs niet zonder Israël en zijn verwerping van de Messias! En omgekeerd kan Israël niet zonder de gemeente. -Zo zijn dezen (de Joden) ongehoorzaam geworden, opdat door de u (de heidenen) betoonde ontferming ook zij thans ontferming zouden vinden (Rom. 11:31). In het conflict tussen Israël en de gemeente lopen beide partijen pijnlijk op tegen de godsonmogelijkheid van dit conflict, om zich zo te bekeren van het eigen trotse hart in dit conflict.

Verplicht het conflict serieus te nemen

De christelijke gemeente in haar van Israël gescheiden gestalte, heeft haar wortels in het conflict met Israël. Er zitten twee aspecten aan de gestalte van de christelijke gemeente:

1. de gemeente heeft een andere rol en functie in de heilsgeschiedenis dan Israël.
2. de eigen gestalte van de gemeente is mede getekend door het conflict met Israël.

Een gedeelte van onze christelijke existentie is conflict met Israël, onze partner in het heil! Dat moet ons als christelijke gemeente ootmoedig maken. We kunnen het conflict uit ons christelijk bestaan niet wegredeneren. We zijn verplicht om het conflict heel serieus te nemen als een deel van de weg van de christelijke gemeente!

Olof de Vries